

Besluit strekkende tot het verlenen van accreditatie aan de opleiding hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Biologie, Natuurkunde, Wiskunde, Aardrijkskunde, Algemene Economie, Bedrijfseconomie, Geschiedenis, Maatschappijleer, Engels, Duits, Frans, Nederlands van de Hogeschool Rotterdam, Technisch Beroepsonderwijs en Associate degreeprogramma Ondersteuner Technisch Beroepsonderwijs alsmede strekkende tot een advies aangaande het Pedagogisch Didactisch Getuigschrift.

datum
29 juli 2016
onderwerp
Besluit

accreditatie hbo-bachelor

Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad
van de Hogeschool Rotterdam
(004761 t/m 004773)

uw kenmerk

JH/U0163-2016

ons kenmerk

NVAO/20161606/ND

bijlagen

2

Gegevens

Naam instelling : Hogeschool Rotterdam
Datum aanvraag : 29 april 2016
Graad opleiding : Bachelor of Education
Varianten opleiding : deeltijd, duaal (OidS), voltijd
Bijkomend : Associate degreeprogramma
Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs
(120 EC)
Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (60 EC)
Afstudeerrichtingen : Algemeen vormend onderwijs (in ontwikkeling),
Beroepsgericht onderwijs (in ontwikkeling)
Locatie opleiding : Rotterdam
Datum goedkeuren panel : 16 juni 2015
Datum locatiebezoeken : 16 t/m 19 november 2015
Datum visitatierapport : 18 april 2016
Instellingstoets kwaliteitszorg : ja, positief besluit van 5 november 2013

hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad (240 EC) in

Biologie
Natuurkunde
Wiskunde
Technisch Beroepsonderwijs
Aardrijkskunde
Algemene Economie
Bedrijfseconomie
Geschiedenis
Maatschappijleer
Engels
Duits
Frans

Inlichtingen

Lieve Desplenter
+31 (0) 70 312 23 39
l.desplenter@nvaonet

Parkstraat 28 | 2514 JK | Postbus 85498 | 2508 CD Den Haag
P.O. Box 85498 | 2508 CD The Hague | The Netherlands
T + 31 (0)70 312 2300 | F + 31 (0)70 312 2301
info@nvaonet | www.nvaonet

Het Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (60 EC)

Beoordelingskaders

- Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcrt. 2014, nr 36791);
- Protocol PDG en educatieve minor, 28 april 2014 (www.nvao.net);
- Beoordelingskader bestaande associate-degree programma's (Stcrt.2014, nr.9834).

Bevindingen

De NVAO stelt vast dat in het visitatierapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden het panel de kwaliteit van de opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Nederlands goed heeft bevonden, de overige opleidingen en het AD-programma voldoende heeft bevonden. Het visitatierapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van het panel over de bacheloropleiding Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Biologie, Natuurkunde, Wiskunde, Technisch Beroepsonderwijs, Aardrijkskunde, Algemene Economie, Bedrijfseconomie, Geschiedenis, Maatschappijleer, Engels, Duits, Frans, Nederlands en de Ad Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs van de Hogeschool Rotterdam. Het panel heeft meer opleidingen gezamenlijk beoordeeld.

Een positief advies is uitgebracht aangaande het PDG.

Advies van het visitatiepanel aangaande de opleidingen tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad en het associate degreeprogramma Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs

De opleidingen Leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad van het Instituut voor Lerarenopleidingen (verder: IvL) van Hogeschool Rotterdam (HR) leiden studenten op tot tweedegraads leraar Aardrijkskunde, Algemene Economie, Bedrijfseconomie, Biologie, Duits, Engels, Frans, Geschiedenis, Maatschappijleer, Natuurkunde, Nederlands, Technisch Beroepsonderwijs, associate degreeprogramma Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs en Wiskunde. Het IvL biedt deze opleidingen in een voltijd, deeltijd en OidS-variant aan.

Alle beoordeelde tweedegraads lerarenopleidingen van het IvL vertonen een verstrekkende gelijkens, qua doelstelling, structuur en reikwijdte van de onderwijsleeromgeving, wijze van toetsen en beoordelen, deskundigheid personeel en voorzieningen. Dit maakt het mogelijk op algemeen niveau kwalitatieve uitspraken te doen die dan voor alle onderzochte opleidingen gelden. Alleen daar, waar op het niveau van de individuele opleiding aanleiding is van dit algemeen oordeel af te wijken, wordt daar in de samenvatting melding van gemaakt.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties

De opleidingen Leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad (in het vervolg genoemd 'de tweedegraads lerarenopleidingen') van het Instituut voor Lerarenopleidingen baseren zich aantoonbaar op de zeven landelijke SBL-competenties en de generieke en vakspecifieke kennisbases en hebben hierover regelmatig contact met vakgenoten en het

Pagina 3 van 15 werkveld. Dit gebeurt o.a. in ADEF verband, in '10 voor de leraar'-verband, in andere landelijke vakgroepoverleggen, in overleggen met de samenwerkingspartners en de opleidingsscholen en in het zogenoemde BOSS-BVE project gericht op Beter Opleiden in Samenhang en Synergie (BOSS) samen met drie ROC's. Met lerarenopleidingen in het buitenland zijn contacten gelegd gericht op profielvergelijking en samenwerking. Met hogeschool Artesis Plantijn in Antwerpen die ook sterk gericht is op het opleiden voor de grote stad, heeft het IvL inmiddels een samenwerkingsovereenkomst afgesloten.

Het panel is positief over de keuze voor de profilering 'grootstedelijk' en het creëren van Rotterdamse leraren, die een professionele houding hebben die zich kenmerkt door openheid en objectiviteit ten opzichte van anderen, zelfreflectie en introspectie, kennis van de pluriforme samenleving en intercultureel onderwijs. Deze visie en ambitie worden ook breed gedragen door het werkveld.

Ook valt op een scherpe afbakening van onderzoek met een prominente rol van het kenniscentrum Talentontwikkeling.

De focus van de opleidingen op ict/digitale didactiek is waardevol in verband met de rol van ict in de samenleving en dus ook op de school.

Op grond van de sterke punten (de uitgesproken visie en ambitie tot het opleiden van Rotterdamse leraren en de focus op ict/digitale didactiek) is het panel van oordeel, dat de tweedegraads lerarenopleidingen en het associate degreeprogramma Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs van de HR een 'goed' verdienen voor deze standaard.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het panel is van oordeel, dat de tweedegraads lerarenopleidingen van de HR sterk praktijkgerichte opleidingen zijn, die verzorgd worden door ruim gekwalificeerde teams. De opleidingen kennen veelal een brede spreiding in deskundigheden. De docenten zijn op de hoogte van de actuele ontwikkelingen in het onderwijs.

Een aantal docenten heeft ook zelf recente ervaring met lesgeven in het algemeen vormende onderwijs en/of beroepsgerichte onderwijs. Docenten die het beroepsonderwijs niet kennen, worden gestimuleerd en gefaciliteerd tot het lopen van een stage in een van drie ROC's waarmee het IvL samenwerkt.

Het IvL biedt de docenten een mooie 'menukaart' met professionaliseringsmogelijkheden. Sterke elementen zijn de inzet van collegiale consultatie die themagericht is, het driejarige inductietraject voor startende docenten, de inzet van beeldcoaching en het stimuleren en faciliteren van de docenten tot VELON-registratie als lerarenopleider.

De studenten zijn over het algemeen tevreden over de vakinhoudelijke en vakdidactische kwaliteit van de docenten. De meeste docenten passen het principe van 'teach as you preach' veelvuldig toe en gebruiken in hun lessen gevarieerde, activerende en samenwerkende werkvormen met inzet van digitale tools.

Het panel heeft geconstateerd, dat de lerarenopleidingen in de laatste jaren een flinke ontwikkelingsslag hebben gemaakt van veertien naast elkaar opererende opleidingen ('14 Maastunnels' in het aansprekende voorbeeld van de directeur van het IvL) naar één gemeenschappelijk concept voor het opleiden van leraren ('1 Maastunnel').

De opleidingen bieden de studenten voldoende mogelijkheden hun competenties, (vakspecifieke) kennis en (vakspecifieke) vaardigheden op een steeds hoger niveau te ontwikkelen. Dit doen zij aan de hand van de drie lijnen (kennisgestuurde lijn,

Pagina 4 van 15 praktijkgestuurde lijn, studentgestuurde lijn) van het Rotterdams model (ROM) met daarin aandacht voor vakmanschap en meesterschap en de daarmee verbonden leerlijnen i) beroepsvoorbereidende leerlijn, ii) de vakinhoudelijke leerlijn iii) de vakdidactische leerlijn, iv) de onderzoekslijn en v) de stage, leren & werken lijn. De profilering met het accent op de grote stad en op ict/digitale didactiek is op diverse plekken in het curriculum terug te zien bij alle opleidingen. Er is sprake van een duidelijke visie op de verbinding tussen vakmanschap en meesterschap en de opleidingen zorgen voor samenhang tussen het beroepsgerichte deel van het onderwijs en het vakspecifieke deel, onder andere door docenten uit de beroepsvoorbereidende kolom (van het meesterschapsdeel) te verbinden aan de vakteams (van het vakmanschapsdeel). De mate van verbinding tussen (de leerlijnen behorend bij) deze twee kolommen verschilt nog per opleiding, zo is uit de gesprekken tijdens de audit gebleken. Ook zijn er duidelijke voorlopers en volgers met betrekking tot de snelheid van invoering van het vakdidactisch onderzoek.

De studenten krijgen voldoende mogelijkheden zich te profileren via de keuzecursussen, de minor en het honoursprogramma voor excellente studenten en met ingang van 2015-2016 de keuze in het vierde studiejaar voor één van de twee afstudeerrichtingen algemeen vormend of beroepsgericht onderwijs. Alleen de opleiding Technisch Beroepsonderwijs leidt expliciet op voor het beroepsonderwijs.

Sterk element is het echt samen opleiden van studenten in het Opleiden in de school (OidS)- traject binnen de vijf opleidingsscholen. Het is een belangrijke ontwikkeling, dat de opleiding nu ook expliciete eisen stelt aan de kwaliteit van de werkplek en begeleiding op de 'gewone' stageschool in de regio.

De opleiding besteedt voldoende aandacht aan de kwaliteit van de instromende studenten door het afnemen van de zgn. 'startmeter' en het voeren van een studiekeuzecheckgesprek. Er is veel aandacht voor het beheersen van de Nederlandse taal, o.a. via een aanbod van keuzecursussen voor taal op verschillende niveaus. Het is ook goed dat taalbeheersing steeds meer een plek krijgt in het curriculum.

De aanwezige voorzieningen zijn ondersteunend voor de studie.

Gelet op de vele hierboven genoemde sterke elementen in het programma en het deskundige personeel, komt het panel tot het oordeel 'goed' voor deze standaard voor de opleidingen Frans, Duits, Nederlands, Geschiedenis, Aardrijkskunde, Maatschappijleer, Algemene Economie, Bedrijfseconomie, Natuurkunde, Technisch Beroepsonderwijs en het associate degreeprogramma Onderwijssteuner Technisch Beroepsonderwijs. Het panel beoordeelde de opleidingen Biologie, Wiskunde, Engels, met een 'voldoende', omdat het bij deze opleidingen in de deelrapporten nog belangrijke aandachtspunten heeft vermeld over het vakspecifieke programma en/of het personeel. Opgemerkt wordt dat de vakinhoud Engels nog meer ten dienste kan staan van de vakdidactische en toekomstige beroepspraktijk, dat meer kansrijke aanpakken nodig zijn om de complexiteit van het vak biologie door studenten te laten ervaren en dat ten slotte voor wiskunde het onderwijsmateriaal verder moet worden herzien waarbij het gekoppeld moet worden aan leerlijnen rondom vakmanschap en meesterschap met bijzondere aandacht voor de onderzoeksexpertise op het gebied van vakdidactiek wiskunde.

Standaard 3. Toetsing

Het panel is van oordeel, dat de tweedegraads lerarenopleidingen van de HR op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier toetsen en beoordelen.

Pagina 5 van 15 De opleidingen hebben hierin de laatste jaren flinke slagen gemaakt en het toetsen en beoordelen veel meer in lijn met elkaar gebracht. Alle opleidingen hebben nu een toetsprogramma.

Ook hebben ze toetsmatrijzen opgesteld en beoordelingscriteria geformuleerd. De beoordeling van de competenties gebeurt met ingang van 2014-2015 niet meer alleen aan het einde van het derde en vierde studiejaar, maar in alle studiejaar aan de hand van een assessment.

De examencommissie zit op een juiste wijze in haar rol en heeft een duidelijke eigen jaarkalender met aspecten die zij nader wil onderzoeken. Het panel acht het belangrijk dat de punten die daarop staan de komende tijd aandacht krijgen, zoals de borging van de kwaliteit van het toetsen en beoordelen op alle opleidingsscholen, het nakomen van afspraken door alle docenten over het zogenoemde 'vier-ogenbeleid', de opvolging door de vaksecties van verbeteradviezen van de toetscommissies en de opvolging van afspraken over de wijzigingen in het afstudeeronderzoek door alle opleidingen.

De toetscommissies van elk cluster van opleidingen en de toetscommissie buitenschools curriculum vervullen een belangrijke rol in het borgen van de kwaliteit van de toetsen.

Het is belangrijk dat alle examinatoren nu in elk geval de cursus Basiskwalificatie Examinator (BKE) gaan volgen. Het panel heeft geconstateerd, dat hiervoor een planning ligt die loopt van september 2015 tot 2021. Het panel is van oordeel dat dit traject wel sneller afgerond zou mogen zijn.

Het panel acht de externe validering van de afstudeerproducten door het Kenniscentrum Talentontwikkeling en vertegenwoordigers vanuit het werkveld op basis van een steekproef, een goed initiatief.

Onder verwijzing naar de deelrapporten is het panel van oordeel dat de lerarenopleidingen Biologie, Natuurkunde een 'voldoende' verdienen voor deze standaard. Het panel heeft een selectie van toetsen op het terrein van Biologie bestudeerd en acht deze relevant en goed op het niveau van de kennisbasis. Wel miste het panel de expliciete link naar de vakdidactiek: hoe brengen de toekomstige leraren Biologie de stof over op de leerlingen. De toetsing bij Natuurkunde sluit aan bij de leerdoelen en het niveau maar kunnen t.a.v. bijvoorbeeld relevantie nog aan kwaliteit winnen. De opleidingen Frans, Duits, Engels, Nederlands, Geschiedenis, Aardrijkskunde, Algemene Economie, Bedrijfseconomie, Maatschappijleer, Wiskunde, Technisch Beroepsonderwijs en het associate degreeprogramma Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs beoordeelt het panel als 'goed'.

Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Het panel is van oordeel dat de studenten in hun eindwerken (onderzoeksverslag 'afstuderen Leraar' en startbekwaamheidsdossier) hebben aangetoond dat zij op het vereiste bachelorniveau beschikken over de competenties van een startbekwaam tweedegraads leraar. De studenten van het associate degree-programma Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs hebben in hun eindwerken ('assessmentdossier Ad Onderwijsondersteuner' en 'Beroepstaak 7' met het daarbij behorende beroepsproduct) aangetoond dat zij op het vereiste niveau van een onderwijsondersteuner functioneren.

Daarnaast hebben alle studenten de landelijke kennisbasistoets met minimaal een voldoende afgesloten. Alleen voor het vak Technisch Beroepsonderwijs is er geen landelijke toets.

In het onderzoeksverslag 'afstuderen Leraar' laten de studenten zien dat zij op basis van hun verlegenhedsvraag/probleemstelling over het algemeen een duidelijke

Pagina 6 van 15 onderzoeksvraag kunnen formuleren, die zij met behulp van verschillende methoden nader hebben onderzocht. De meeste studenten maken in hun onderzoek een duidelijke koppeling tussen de bestudeerde literatuur en de praktijk. Bij de oudere bestudeerde onderzoeken zitten (onderwijskundige) onderwerpen, die de opleidingen nu niet meer opportuun achten, gezien hun huidige focus op vakdidactiek. Het panel acht het een belangrijke ontwikkeling, dat alle studenten met ingang van 2014-2015 een onderzoek moeten doen naar een onderwerp met een duidelijke relatie tot vakdidactiek.

De startbekwaamheidsportfolio's en het assessmentportfolio Ad-Onderwijsondersteuner bevatten bewijsmaterialen voor de verschillende competenties op basis waarvan de studenten hun assessment Startbekwaam respectievelijk assessment Ad hebben afgelegd. De dossiers zagen er gestructureerd uit en bevatten als regel een behoorlijke variëteit aan bewijsstukken. Uit de portfolio's kan geconcludeerd worden dat de studenten in staat zijn op bachelorniveau respectievelijk Ad-niveau te functioneren. In het gehele portfolio laten de meeste studenten zien een visie te hebben ontwikkeld over het onderwijs in het algemeen en het beroep als docent specifiek. Het gebruik van een theoretische onderbouwing op basis van literatuur had in een aantal gevallen sterker gemogen.

Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden aansluit op het niveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren.

Het panel heeft alle eindwerken met minimaal een voldoende beoordeeld. De alumni en vertegenwoordigers zijn tevreden over het gerealiseerde niveau van de afgestudeerden. Met inachtneming van de hierboven genoemde aandachtspunten en onder verwijzing naar de deelrapporten, acht het panel een oordeel 'voldoende' voor deze standaard op zijn plaats voor op één na alle lerarenopleidingen en het associate degreeprogramma *Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs*. De *lerarenopleiding Nederlands* beoordeelt het panel met een 'goed'. Het panel is over het algemeen erg positief over de kwaliteit van de eindwerken Nederlands, zowel vanuit het vakinhoudelijk en vakdidactisch oogpunt als onderzoeksmatig perspectief. Het panel zag interessante en relevante vakdidactische onderwerpen en gestructureerde onderzoeksaanpakken.

Advies van het panel

Pedagogisch didactisch getuigschrift (PDG)

Naast de reguliere voltijd- en deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleidingen biedt Instituut voor Leraren (IvL) van Hogeschool Rotterdam een (vernieuwd) traject Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG). Hogeschool Rotterdam verzorgt al jarenlang trajecten voor het pedagogisch didactisch getuigschrift (PDG) voor het beroep van docenten in het mbo. De PDG-opleiding is per 2015 aangepast aan nieuwe richtlijnen en eisen van OCW, waarbij het traject is verzaamd van 300 naar 1680 studiebelastingsuren (60 EC). In 2015-2016 nemen daar 150 studenten aan deel in acht groepen, waaronder zeven groepen vanuit een onderwijsinstelling/ROC. Het PDG-traject wordt verzorgd door de afdeling contractonderwijs van het IvL. Het PDG-traject is bestemd voor onbevoegde deelnemers (meestal zij-instromers) die voor minimaal 0,4 fte werkzaam zijn als docent binnen de beroepsvoorbereidende educatieve sector. Kandidaten moeten al een hbo-opleiding hebben afgerond of aantoonbaar beschikken over hbo denk- en werkniveau. Het PDG-traject duurt nu 1,5 jaar.

Daar het gewijzigde PDG-traject ten tijde van de audit nog maar net van start was gegaan, was er voor een groot deel sprake van plantoetsing.

In landelijk verband zijn er afspraken gemaakt over de eisen aan de studenten van het PDG-traject. Voor het PDG-traject zijn eveneens de zeven SBL-competenties leidend en daarnaast de generieke kennisbasis en het docentprofiel mbo-docent. Omdat de deelnemers al vakinhoudelijk deskundig zijn, richt de opleiding zich op de pedagogisch en didactische aspecten van het leraarsberoep. Over de SBL-competenties en de generieke kennisbasis voert IvL regelmatig overleg met vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het werkveld. Dit gebeurt o.a. in '10 voor de leraar'-verband en in overleggen met mbo-instellingen. IvL baseert zich conform de landelijk gemaakte afspraken op de landelijke SBL-competenties die de studenten in het PDG-traject moeten afsluiten op niveau startbekwaam en op de generieke kennisbasis en voert hierover regelmatig overleg. Het panel beoordeelt standaard 1 voor het PDG-traject van IvL als 'voldoende'.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

De instroomeisen voor studenten van het PDG-traject zijn ontleend aan het Landelijk Raamwerk. De student moet beschikken over een door de werkgever afgegeven geschiktheidsverklaring en een studieadvies in relatie tot het eindniveau en de benoembaarheid als docent mbo. Op basis van een portfolio volgt een intakegesprek. Omdat de deelnemers al vakinhoudelijk deskundig zijn, richt de opleiding zich op de pedagogisch en didactische aspecten van het leraarsberoep. Een dag per twee weken komt de student naar de hogeschool waarbij onderwerpen worden uitgediept, vaardigheden worden geoefend en toepassingsmogelijkheden voor de (eigen) praktijk in kaart worden gebracht. In de cursussen staan thema's uit het landelijk Raamwerk centraal. De opleiding is verder vormgegeven volgens het principe van het opleiden in de school/samen opleiden: 50% van het leren vindt op de werkplek plaats. Door in de eigen werkcontext de leerstof toe te passen, werkt de student actief aan zijn competentieontwikkeling. Op de werkplek krijgt de student begeleiding van een ervaren coach. Het is leerzaam dat de opleiding de studenten ook op bezoek laat gaan bij elkaar op de werkplek. De opleiders van de PDG-opleiding zijn verbonden aan de afdeling contractonderwijs – de Post-hbo Opleidingen - van het IvL. Deze medewerkers hebben jarenlange ervaring met het PDG-traject en het mbo en ruime ervaring in het verzorgen van cursussen pedagogiek en didactiek. Het zijn medewerkers die flexibel ingezet kunnen worden, waardoor op ieder moment een nieuwe PDG-groep kan starten.

Voor de vakcoaches en schoolopleiders biedt het IvL een basistraining en opfriscursussen. De schoolopleiders die ook delen van het curriculum verzorgen, zijn allemaal gecertificeerd. Assessoren vanuit het werkveld volgen net als de docenten van het IvL een assessoren-training. Op basis van een portfolio dat zij opbouwen, kunnen zij zich laten certificeren als assessor. De voorzieningen werken ondersteunend aan de studie.

Het panel is van oordeel dat IvL een stevig en praktijkgericht programma biedt aan de studenten van het PDG-traject. Door dit programma te volgen, kunnen deze studenten de vereiste SBL-competenties, kennis en vaardigheden ontwikkelen. De docenten die het PDG-traject verzorgen zijn goed opgeleid en inhoudelijk en didactisch bekwaam om het onderwijs te verzorgen. De voorzieningen werken ondersteunend aan de studie. Het panel beoordeelt standaard 2 voor het PDG traject met een 'voldoende'.

Het panel heeft geconstateerd dat de lerarenopleidingen van IvL op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier toetsen en beoordelen. Het toetsbeleid geldt ook voor het toetsen en beoordelen in het PDG-traject. Elke cursus binnen het PDG-traject wordt summatief getoetst met een serie opdrachten, waarin toepassing/transfer naar de werkplek centraal staat. In november 2016 zullen de eerste deelnemers het vernieuwde PDG-traject afronden. Het afstudeerprogramma zal uit drie onderdelen bestaan:

de beoordeling van een les door twee beoordelaars, van wie één onafhankelijk is; een onderzoeksverslag en interactieve presentatie daarover, beoordeeld door twee beoordelaars, van wie één onafhankelijk is; een kwalificerend portfolio en een portfoliogesprek op basis van een criteriumgericht interview. Ook hierbij weer twee beoordelaars. De coach van de student heeft hierbij een adviserende rol.

Het panel heeft geconstateerd, dat de examencommissie in generieke zin op een juiste wijze in haar rol zit en de kwaliteit van het toetsen en beoordelen borgt. Over het toetsen en beoordelen in het PDG-traject voert de examencommissie op dit moment het gesprek met de private aanbieder die dit traject verzorgt. Het panel beveelt de examencommissie aan zo snel mogelijk duidelijke afspraken te maken over de toelating van studenten, de uitvoering van toetsing en beoordeling en de inzet van examinatoren.

Het panel heeft geconstateerd dat de lerarenopleidingen van IvL op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier toetsen en beoordelen. Het toetsbeleid geldt ook voor het toetsen en beoordelen in het PDG-traject. De examencommissie zit op een juiste wijze in haar rol en borgt de kwaliteit van het toetsen en beoordelen. Het panel beoordeelt standaard 3 voor het PDG-traject op basis van bovenstaande als 'voldoende'.

Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Zoals onder standaard 3 is vermeld, sluiten de studenten het PDG-traject af met drie onderdelen. Omdat de eerste studenten pas zullen afstuderen in november 2016, kan het panel nog geen uitspraak doen over het gerealiseerde niveau.

Eindoordeel PDG-traject

Instituut voor Leraren zorgt er via het PDG-traject voor dat het afnemende werkveld in het mbo-onderwijs kan beschikken over startbekwame leraren.

Aanbevelingen

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen van het panel.

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Hogeschool Rotterdam te Rotterdam in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 24 juni 2016 naar voren te brengen. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt.

De NVAO besluit accreditatie te verlenen aan de hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad (240 EC; varianten: deeltijd, duaal (OidS), voltijd; locatie: Rotterdam) van de Hogeschool Rotterdam te Rotterdam in:

Biologie
Natuurkunde
Wiskunde
Technisch Beroepsonderwijs
Aardrijkskunde
Algemene Economie
Bedrijfseconomie
Geschiedenis
Maatschappijleer
Engels
Duits
Frans
Nederlands.

De opleiding kent de volgende afstudeerrichtingen: Algemeen vormend onderwijs en beroepsgericht onderwijs- in ontwikkeling.

En aan het associate degreeprogramma Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs.

De NVAO beoordeelt de kwaliteit van de hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad (240 EC; varianten: deeltijd, duaal (OidS), voltijd; locatie: Rotterdam) van de Hogeschool Rotterdam te Rotterdam in:

Biologie
Natuurkunde
Wiskunde
Technisch Beroepsonderwijs
Aardrijkskunde
Algemene Economie
Bedrijfseconomie
Geschiedenis
Maatschappijleer
Engels
Duits
Frans

en het associate degreeprogramma als voldoende en die van de hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Nederlands als goed.

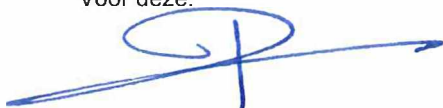
Dit besluit treedt in werking op 29 juli 2016 en is van kracht tot en met 28 juli 2022.

Pagina 10 van 15 **Advies**

Op grond van het voorgaande adviseert de NVAO positief aan de instelling en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over het Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (60 EC; variant: duaal) van de Hogeschool Rotterdam te Rotterdam. Gezien dat de eindwerken van het Pedagogisch Didactisch Getuigschrift nog niet beoordeeld konden worden, adviseert de NVAO dat het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een afspraak maakt met de Hogeschool Rotterdam om wanneer er een voldoende aantal eindwerken beschikbaar is van het Pedagogisch Didactisch Getuigschrift, doch uiterlijk na 3 jaar, een selectie van de eindwerken te laten beoordelen. Voor de opzet van deze beoordeling vertrouwt de NVAO op de interne kwaliteitszorg van de Hogeschool Rotterdam omdat de Hogeschool Rotterdam over een positieve ITK beschikt. De NVAO ontvangt graag een kopie van de rapportage aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de uitkomst van deze beoordeling.

Den Haag, 29 juli 2016

De NVAO
Voor deze:

R.P. Zevenbergen
(bestuurder)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Biologie	Beoordeling door het panel Natuurkunde
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.	Goed	Goed
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidings specifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.	Voldoende	Goed
3. Toetsing	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Voldoende	Voldoende
4. Gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende
Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Wiskunde	Beoordeling door het panel Technisch Beroepsonderwijs
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.	Goed	Goed
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidings specifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.	Voldoende	Goed
3. Toetsing	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Goed	Goed
4. Gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Aardrijkskunde	Beoordeling door het panel AD Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.	Goed	Goed
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.	Goed	Goed
3. Toetsing	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Goed	Goed
4. Gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende
Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Bedrijfseconomie	Beoordeling door het panel Algemene economie
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.	Goed	Goed
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.	Goed	Goed
3. Toetsing	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Goed	Goed
4. Gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende
Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Maatschappijleer	
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.	Goed	
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.	Goed	
3. Toetsing	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Goed	
4. Gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	
Eindoordeel		Voldoende	

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Duits	Beoordeling door het panel Engels
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.	Goed	Goed
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.	Goed	Voldoende
3. Toetsing	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Goed	Goed
4. Gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende
Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Nederlands	Beoordeling door het panel Frans
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.	Goed	Goed
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.	Goed	Goed
3. Toetsing	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Goed	Goed
4. Gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Goed	Voldoende
Eindoordeel		Goed	Voldoende
Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel PDG	Beoordeling door het panel Geschiedenis
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.	Voldoende	Goed
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.	Voldoende	Goed
3. Toetsing	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Voldoende	Goed
4. Gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Nvt	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende

Panelleden Kernpanel

- Drs. R.B. van der Herberg is partner bij Hobéon en heeft ruime ervaring met audits voortgezet en hoger onderwijs; voorheen rector van een grote onderwijsorganisatie in het voortgezet onderwijs en leraar Aardrijkskunde;
- Dr. B. Koster is onderzoeker en lerarenopleider aan de Universiteit Utrecht (IVLOS), en sinds 2012 lector 'Meesterschap/Werkpleklers' bij de Fontys Lerarenopleiding in Tilburg. Tevens verzorgt Koster onderwijs in de master Leren en Innoveren van Marnix Academie; voorheen 8 jaar lector 'Integrale vernieuwing van school en opleiding' bij de Educatieve Federatie Interactum;
- Drs. P.J. Ronner is sinds 2005 bestuurder van de Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs (RSG Lingecollege), een brede scholen gemeenschap; voorheen rector van twee andere scholen voor voortgezet onderwijs en leraar Duits en Economie;
- J.J.G. Greuter is derdejaars student aan de lerarenopleiding Wiskunde en tweedejaars student aan de lerarenopleiding Scheikunde van Hogeschool Inholland.

Referent kernpanel

- S. Wouda is sinds 1 november 2015 rector van een scholengemeenschap in Groningen. Van 2010 – 2015 was hij afdelingshoofd Sociale Vakken bij Noordelijke Hogeschool Leeuwarden. Voorheen o.a. vakdidacticus Maatschappijleer, landelijk LiO coördinator en netwerkvoorzitter 1e landelijk netwerk Opleiden in de school in opdracht van OCW.

Panelleden vakdeskundigen Cluster M&M

- Drs. A.A. Pormes is vakdidacticus maatschappijleer en maatschappijwetenschappen en voorzitter Landelijk Overleg Opleiders Maatschappijleer en Maatschappijwetenschappen;
- Drs. A.W.G. Hoevers is econoom en sinds 1995 vakdidacticus economie en lerarenopleider bij de RUG en heeft sinds 2012 een eigen onderneming voor coachen en training van docenten in het (hoger) onderwijs; voorheen docent AE en BE bij de NHL;
- S. van Egmond is tweedejaars student aan de lerarenopleiding Aardrijkskunde van Hogeschool Inholland.

Panelleden vakdeskundigen Cluster Exact

- Dr. P.H.M. Drijvers is hoogleraar in de didactiek van de wiskunde bij de Universiteit Utrecht en toetsdeskundige bij Cito; voorheen docent tweedegraads lerarenopleiding wiskunde aan de HAN;
- Drs. D.H.J. van Breukelen is lerarenopleider natuurkunde en techniek bij Fontys Hogescholen Sittard en vakdidactisch onderzoeker (bèta/techniek) aan de TU Delft.
- Drs. A.H. Mooldijk is als docent verbonden aan het Freudenthal Instituut voor Didactiek van Wiskunde en Natuurwetenschappen (FIsme) van de Universiteit Utrecht en tot juli 2014 ook docent bij het IVLOS van de Universiteit Utrecht als lerarenopleider;
- Drs. A.E. de Hullu was tot 2012 Lerarenopleider en nascholer, CLIL expert, vakdidacticus biologie bij ICLON universiteit Leiden;
- S. van Egmond is tweedejaars student aan de lerarenopleiding Aardrijkskunde van Hogeschool Inholland.

Pagina 15 van 15 Panelleden vakdeskundigen Cluster Talen

- Drs. A.J.M. van de Kerkhof is Clustermanager Talen bij Cito; voorheen docent Nederlands in het VO.
- Drs. E.M. Lehrner - te Lindert is sinds 2004 lerarenopleider Duits aan de Christelijke Hogeschool Windesheim Zwolle; voorheen leraar Duits in het voortgezet onderwijs.
- Drs. M.J.G. Wierdsma is vanaf januari 1991 lerarenopleider Engels aan de Christelijke Hogeschool Windesheim.
- S. van Egmond is tweedejaars student aan de lerarenopleiding Aardrijkskunde van Hogeschool Inholland.

Het panel werd ondersteund door de volgende secretarissen (gecertificeerd): G.C. Versluis (kernpanel), D.P.M. de Koning MSc, Drs. G.W.M.C. Broers.